

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

А. БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ Өңірлік Университеті

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ
БЕРУДІҢ ҮЗДІКСІЗДІГІ –
ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГТАРДЫҢ
ТАБЫСТЫЛЫҒЫНЫҢ КЕПІЛІ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

I КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ

«НЕПРЕРЫВНОСТЬ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО
ОБРАЗОВАНИЯ – ЗАЛОГ УСПЕШНОСТИ
СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГОВ»

I КНИГА

Қостанай, 2022

3. Второй Российский культурологический конгресс с международным участием «Культурное многообразие: от прошлого к будущему»: Программа. Тезисы докладов и сообщений. -СПб.: ЭЙДОС, АСТЕРИОН, 2008. – 560 с.
4. Культурология как наука: за и против [Текст]: круглый стол, Москва, 13 февраля 2008 г. – СПб.: Изд-во СПбГУП, 2008. - 108 с.
5. Первый Российский культурологический конгресс [Текст]. –СПб.: Эйдос, 2006. -432 с.

УДК 373.016:81243:004

ШЕТ ТІЛДЕРІН ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНДЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ӨЗЕКТІ АСПЕКТІЛЕРІ

Гаипова Сәнтөре Айбекқызы,
магистрант

Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті

Мамедова Фатима Зильпикаровна,

филология ғылымдарының кандидаты

Шет тілдер және іскерлік карьера университеті

Алматы қ., Қазақстан

Аннотация

Бұл мақалада оқыту үдерісіндегі инновациялық технологиялардың (нақтырақ ақпараттық-коммуникациялық технологиялар және проблемалық оқыту технологиясы) негізгі аспектілері, атап айтқанда орта мектепте шет тілін оқыту технологиялары қарастырылады. Қазіргі кезде шет тілдерін оқытудың негізгі мақсаты – оқушылардың коммуникативті мәдениетін қалыптастыру және дамыту, шет тілін практикалық меңгеруге үйрету болып табылады. Мақалада инновациялық технологиялар әдістері, олардың пайдасы, осы әдістерді оқу үдерісіне қалай енгізу және инновациялық технологиялар оқушылардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруға қалай әсер ететіні жайлы негізгі ақпарат берілген.

Түйін сөздер: инновациялық технологиялар, проблемалық оқыту, коммуникативті құзыреттілік, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, интернет-ресурстар.

Аннотация

В данной статье рассматриваются основные аспекты инновационных технологий (в частности, информационно-коммуникационные технологии и технология проблемного обучения) в процессе обучения, а именно технологии обучения иностранному языку в средней школе. В настоящее время основной целью обучения иностранным языкам является формирование и развитие коммуникативной культуры учащихся, обучение практическому овладению иностранным языком. В статье представлена основная информация о методах инновационных технологий, их пользе, как внедрить эти методы в учебный процесс и как инновационные технологии влияют на формирование коммуникативной компетенции учащихся.

Ключевые слова: инновационные технологии, проблемное обучение, коммуникативная компетентность, информационно-коммуникационные технологии, интернет-ресурсы.

Abstract

This article discusses the main aspects of innovative technologies (in particular, information and communication technologies and technology of problem-based learning) in the learning process, namely, the technology of teaching a foreign language in high school. Currently, the main goal of teaching foreign languages is the formation and development of the communicative culture of students, teaching practical mastery of a foreign language. The article provides basic information about the methods of innovative technologies, their benefits, how to implement these methods in the educational process and how innovative technologies affect the formation of students' communicative competence.

Keywords: innovative technologies, problem-based learning, communicative competence, information and communication technologies, Internet resources.

Кіріспе. Шет тілін оқытуда инновациялық технологияларды қолдану соңғы кездегі өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Бұған жаңа техникалық немесе ақпараттық-технологиялық құралдар ғана емес, сонымен қатар оқытудың жаңа формалары мен әдістері, оқу процесіне жаңа көзқарастар кіреді. Шет тілдерін оқытудың негізгі мақсаты – оқушылардың коммуникативті мәдениетін қалыптастыру және дамыту, шет тілін практикалық меңгеруге үйрету болып табылады.

Ал мұғалімнің міндеті – әр оқушыға оқытылатын тілді іс жүзінде меңгеруге жағдай жасау, әр оқушыға өзінің белсенділігі мен шығармашылығын көрсетуге мүмкіндік беретін оқыту әдістерін таңдау. Сонымен қатар, шет тілдерін оқыту процесінде оқушының танымдық белсенділігін арттыру. Ынтымақтастықта оқыту, жобалау әдістемесі, жаңа ақпараттық технологияларды, Интернет-ресурстарды

пайдалану сияқты заманауи педагогикалық технологиялар оқытуда жеке тұлғаға бағытталған тәсілді іске асыруға көмектеседі, оқушылардың қабілеттерін, олардың оқытылған деңгейін, бейімділіктерін және т.б. ескере отырып, оқытуды дараландыруды және саралауды қамтамасыз етеді.

Қазіргі заманда мамандар тек логикамен ғана емес, сонымен бірге түйсігі мен шығармашылығына да негізделген жеке қасиеттерге ие болуы тиіс: ұтымды және бейнелі-сенсорлық ойлау, рефлексия, жағдайға жедел жауап беру, мақсаттылық, белгісіздік жағдайында шешім қабылдау қабілеті, бәсекеге қабілеттілік. Бәсекеге қабілеттілік маман атану үшін келесідей қасиеттер қажет: дені сау, ақыл-ой, жоғары өнімділікпен қатар ұйымшылдық, шығармашылық, тәртіп, іскерлік байланыстардың болуы және қарым-қатынас дағдылары сияқты дағдылары мен қабілеттерінің болуын меңзейді.

Олардың ойлау қабілеті, іскерлігі, батыл шешім қабылдай білуі үшін, «Үш тұғырлы мемлекет» бағдарламасы бойынша, үш тілді – екі мемлекеттік (қазақ және орыс тілдерін) және шет тілін (ағылшын тілін) жақсы деңгейде меңгеруі тиіс.

Әдістеме. Шет тілі сабақтарында компьютерлік оқытуды пайдалана отырып, келесідей мақсаттарға жетуге болады:

- лексиканы зерттеу;
- айтылымды пысықтау;
- диалогтік және монологтық сөйлеуді оқыту;
- жазылымды үйрету;
- грамматикалық құбылыстарды пысықтау [3].

Орта мектепте шет тілін үйренудің негізгі мақсаты коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру болып табылады. Ал қалған мақсаттарға – білім беру, тәрбиелеу және дамытуға негізгі мақсатты іске асыру үдерісінде қол жеткізіледі. Коммуникативті тәсіл қарым-қатынас жасауды және Интернеттің жұмыс істеуінің негізі болып табылады. Өз кезегінде бұл мәдениет аралық өзара әрекеттесу қабілетін дамытудың құралы болып табылады. Шет тілі сабағында Интернет-ресурстарды қолдана отырып, біз шынайы қарым-қатынас моделін жасаймыз.

Интернет-ресурстары немесе әлеуметтік желілер қамтамасыз ететін нақты тілдік ортада қарым-қатынас жасай отырып, оқушылар нақты өмірлік жағдайларға тап болады. Сабақ барысында оқушылар көптеген маңызды, нақты, қызықты және қол жеткізуге болатын міндеттерді шешуге қатыса отырады. Ең бастысы, осы үдерісте олар стереотипті, жаттанды сөз тіркестерінен және тіл формулалардан гөрі түпнұсқа мәлімдемелерді жасауға ынталандыратын өздігінен жауап беруді үйренеді. Оқушылар шет тілінің құрылымы мен лексикасын зерделеуге түрткі болатын мағынаны түсіну, мазмұнын жеткізу және негізгі ойын білдіре алуына бірінші кезекте мән беріледі. Осылайша, оқушылардың назары берілген тілдік формулалардың өзінде емес, осы формаларды қалай қолдануға бағытталады. Грамматиканы оқыту барысында оқушылар грамматикалық бірліктермен жанама түрде емес, тікелей қарым-қатынас жүзінде таныс болады.

Шет тілдерін оқытудың басты мақсаты – шет тілді ортада еркін бағдарлауды және әртүрлі жағдайларда дұрыс әрекет етуді үйрету болып табылады. Оқу нәтижесі туралы жаңа көзқарастар жаңа технологиялардың пайда болуына және ескіргендерден бас тартуға ықпал етті. Шет тілінде қарым-қатынас жасауды үйретуді мақсат қылу керек. Ол үшін материалды өз бетінше немесе мұғалімнің нұсқаулығымен зерттеуді ынталандыратын және тиісті мінез-құлықты дамытатын нақты, шынайы өмірлік жағдайларды (шынайы қарым-қатынас принципі бойынша) ұйымдастыру қажет [1].

Коммуникативті құзыреттілікті дамыту барысында Интернет-ресурстарын пайдалану жақсы негізделген: оның мақсаты оқушылардың білімі мен тәжірибесін жинақтай және кеңейте отырып, шет тілін үйренуге қызықтыру болып табылады. Оқушылар шет тілін сабақтан тыс уақытта нақты қарым-қатынас жасауға дайын болуы керек, мысалы, оқытылатын тілдің еліне сапар кезінде, үйде шетелдік қонақтарды қабылдау кезінде, оқытылатын тіл еліндегі мектептермен немесе достарымен хат алмасу кезінде, аудио және видео кассеталармен, тапсырмалар нәтижелерімен алмасқан кезінде және т.б. [5].

Ғаламдық желі арқылы оқушылардың тәуелсіздігін дамыту бірізді үдеріс болып табылады. Және осы үдеріс үнемі көтермелеуді қажет етеді. Тіл мұғалімінің алдында тұрған ең маңызды мәселе – оқушыларды біртіндеп өсіп келе жатқан тәуелсіздікке жетелеудің оңтайлы тәсілдерін табу болуы мүмкін.

Айтуға тұрарлық белсенді оқыту түрлерінің бірі *проблемалық оқыту* болып табылады. Проблемалық оқыту оқушылардың теориялық және практикалық мәселелерді шешу арқылы жаңа білім алуына негізделген. Проблемалық оқытудың артықшылықтарының бірі – оқушылардың қарым-қатынас дағдылары дәстүрлі әдістерді қолданғанға қарағанда тиімдірек жетілдіріледі. Ол сонымен қатар әлеуметтік өзара әрекеттесудің жалпы қабілеттеріне оң әсер етеді. Бұл екі фактор шет тілін үйренудің кілті болып табылады [4].

Проблемалық оқыту әдісін қолданудың тағы бір үлкен артықшылығы – бұл оқушыларға тақырыпты тереңірек түсінуге көмектеседі. Шет тілін меңгеру кезінде «Үстірт оқыту» жиі қиындық тудырады. Мысалы, белгілі бір лексиканы қашан және қалай қолдану керектігін түсінудің орнына, оқушылар белгілі бір тақырыптағы барлық сөздерді жаттап алады, сондықтан оларды бірден ұмытып кетеді [4].

Шет тілін оқытуда проблемалық оқыту технологиясы грамматиканы оқытуда тиімді қолданылады. Оқушылар әрдайым шет тілінің грамматикалық уақыттарын меңгеруде қиындық тудырады. Етістіктің уақыт формаларын қалыптастыру әдісін түсіндірген кезде мұғалім алдымен проблемалық сұрақтар қояды, содан кейін берілген шақты құру ережелерімен таныстырады. Кейде оқушылар етістіктің уақыт формаларын қалыптастыру ережелерін, сондай-ақ оны қолдану ережелерін өз бетінше анықтайды және жалпылайды. Мұғалім үшін ең бастысы – уақыт формаларын есте сақтауды жеңілдететін тапсырмаларды таңдау және грамматиканы оқыту үдерісін қызықты әрі қызықты ету.

Проблемалық оқытуды қолданудағы өте маңызды аспект – когнитивті аспект болып табылады. Белгілі бір проблемалық жағдайды шешу үшін қандай білім, ақпарат көздері маңызды деген сұрақ туындайды. Тәжірибесіз оқушыларға олардың білімдері мен дағдыларын қалай бағалау керектігін, әртүрлі дереккөздерді іздеу мен пайдалануды түсінуге көмектесу үшін уақыт пен күш қажет.

Нәтиже мен талқы. Интернеттің ақпараттық ресурстарын қолдана отырып, ағылшын тілі сабағында бірқатар дидактикалық міндеттерді тиімді шешуге және оларды оқу үдерісіне кіріктіру мүмкін:

1. Әр түрлі күрделілік дәрежесіндегі желі материалдарын тікелей қолдана отырып, оқу дағдылары қалыптастыру мен оқылымды жетілдіру;
2. Интернеттегі шынайы аудио мәтіндер негізінде тыңдау дағдыларын жетілдіру;
3. Мұғалім немесе оқушылардың бірі ұсынған желі материалдары бойынша проблемалық дискуссия негізінде монологтық және диалогтық сөйлеу дағдыларын жетілдіру;
4. Жеке немесе жазбаша жазу дағдыларын жетілдіру, серіктеспен бірге жұмыс істей отырып, сұрақтарға жауап беру; эссенемесе реферат сияқты серіктестердің бірлескен қызметінің басқа эпистолярлық өнімдерін дайындауға қатысу;
5. Белсенді және пассивті сөздік қорын қазіргі заманғы, халықтың мәдениеті, қоғамның әлеуметтік және саяси құрылымы дамуының белгілі бір кезеңін көрсететін ағылшын тілінің сөздік қорымен толықтыру;
6. Мәдени біліммен, оның ішінде сөйлеу этикетін, қарым-қатынас жағдайындағы әр түрлі адамдардың сөйлеу мінез-құлқының ерекшеліктерін, мәдениетінің ерекшеліктерін қамтитын, оқытылатын тіл елінің дәстүрлерімен танысу;
7. «Тірі» материалдарды жүйелі түрде пайдалану, оқулық мәтіндеріне қойылатын сұрақтарды ғана емес, сонымен қатар барлығын қызықтыратын өзекті мәселелерді талқылау негізінде оқушылардың сабақтағы шеттілі іс-әрекетінің тұрақты мотивін қалыптастыру.

Шет тілін оқыту үдерісіне проблемалық тапсырмаларды енгізудің келесі артықшылықтары бар екендігі анық:

- жұмысқа басымдық беруге үйретеді;
- белсенді сөздік қорын кеңейтеді;
- басқа оқушылармен белсенді қарым-қатынас жасау арқылы сөйлеу кедергісін жояды;
- тәуелсіздік, жауапкершілік, көшбасшылық, топта жұмыс істеу қабілеттерін дамытады;
- өзіндік таным дағдыларын дамытады [2].

Қорытынды. Инновациялық технологиялармен жұмыс істеу кезінде мұғалімнің рөлі өзгереді, оның негізгі міндеті – оқушылардың жеке басының дамуын қолдау және бағыттау, олардың шығармашылық ізденісі болып табылады. Студенттермен қарым-қатынас ынтымақтастық және бірлескен шығармашылық принциптеріне негізделуі қажет. Мұндай жағдайда қазіргі уақытта қалыптасқан тәрбие жұмысының ұйымдастырушылық формаларын қайта қарау керек екені сөзсіз: оқушылардың өзіндік және топтық жұмысын күшейту, оқытудың түсіндірмелі-иллюстрациялық әдісінен бас тарта отырып, дәстүрлі сабақтан кету, іздеу сипатындағы практикалық және шығармашылық жұмыс көлемін ұлғайту. Сонымен қатар, педагогикалық процесті ұйымдастыру, оның негізі проблемалық жағдайды құру және мәселенің шешімін іздеуді басқару арқылы нақты шығармашылық процесті модельдеу инновациялық технологияларды қолдану барысында басты мәселелердің бірі болып табылады. Шет тілі сабақтарында осы әдістерді белсенді қолдану мұғалімнің шеберлігін арттырады және шет тілін тиімді игеруге ықпал етеді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Куличкова Е.А. Инновационные технологии в обучении иностранному языку // Гуманитарные науки – 2015 – №17 (стр 5-12)
2. Палагутина М.А., Серповская И.С. Инновационные технологии обучения иностранным языкам // Проблемы и перспективы развития образования : материалы I Междунар. науч. конф. – 2011 (стр156-159)
3. Ибрагимова К.К. Технология проблемного обучения на уроках иностранного языка // Вестник КазНПУ – 2015 (<https://articlekz.com/article/19656>)
4. <https://didaktica.ru/osnovnye-napravleniya-sovremennogo-obucheniya/176-problemnoe-obuchenie.html>
5. Кузнецова А.И. «Домашняя работа онлайн» как инновационная технология обучения иностранному языку // Сборник научных трудов по материалам Четвертой Международной научно-практической конференции – 2019 – №1 (стр 382-388)

УДК 372.8

ДИАЛОГОВОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД В ПРЕПОДАВАНИИ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Дюсекеева Людмила Кабдулаевна,
преподаватель русского языка и литературы
Костанайского политехнического высшего колледжа
г.Костанай, Казахстан

Аннотация

Мақалада диалогтық оқыту мәселелері қарастырылады, оған сипаттама беріледі; диалог тұлғаның зияткерлік және эмоционалды қасиеттерін дамытудың бірегей тәсілі ретінде орыс тілі мен әдебиетін оқыту сапасын арттыруда өзінің тиімділігімен ерекшеленетіні атап өтілді

Түйінді сөздер: диалогтік оқыту, зияткерлік даму, жеке қарым-қатынас, сыни ойлау.

Аннотация

В статье рассматриваются вопросы диалогового обучения, дается его характеристика; отмечается, что диалог как уникальный способ для развития интеллектуальных и эмоциональных свойств личности отличается своей эффективностью для повышения качества преподавания русского языка и литературы

Ключевые слова: диалоговое обучение, интеллектуальное развитие, личностное общение, критическое мышление.

Abstract

The article deals with the problems of dialogic learning, and its description is also given; It is noted that dialogue is a unique way of developing the intellectual and emotional qualities of a person and is effective in improving the quality of teaching the Russian language and literature.

Key words: dialogic learning, intellectual development, personal communication, critical thinking.

Важнейшей задачей современной системы образования является формирование универсальных учебных действий, обеспечивающих студентам умение учиться, способность к саморазвитию и самосовершенствованию. Достижению данной задачи способствует внедрение инновационных подходов в учебный процесс. Одним из таких подходов является диалогическое обучение.

Жизнь по природе своей диалогична. Жить - значит участвовать в диалоге: вопрошать, внимать, ответствовать, соглашаться и т.п. В этом диалоге человек участвует весь и всю жизнь: глазами, губами, руками, душой, духом, всем телом, поступками. Он вкладывает всего себя в слово.

М.Бахтин полагает, что доминирующим началом человеческого существования является межличностная коммуникация, то есть «быть – значит общаться». [1, с.312]

Диалог в обучении, т.е. учебный диалог - своеобразная форма общения. Это взаимодействие между обучающимися, между обучающимися и учителем, между учителем и обучающимися.

Учебный диалог – это не только форма, но и способ отношений. Он позволяет быть услышанным; главное в нем не воспроизведение информации, а размышление, обсуждение проблемы. В диалоге осуществляются важнейшие проявления человеческих отношений: взаимоуважение, взаимодополнение, взаимообогащение, сопереживание, сотворчество. [2]

Результаты научных исследований показывают, что диалог занимает центральное место на уроке. Мерсер и Литлтон (2007) в своей работе показали, что диалог может способствовать интеллектуальному развитию обучающихся и их результативности в обучении. [3, с.144]

Исследования ученых доказывают, что правильно организованное общение способствует не только коммуникации, но и улучшению процесса обучения. На основе этого заключения, Львом Выготским была разработана теории ЗБР (зоны ближайшего развития). В процессе обучения важен не только диалог между учителем и учащимся, но и между учащимися. Именно через такое общение процесс познания происходит более естественно.[3, с.144]

Диалоговое обучение - это способность взаимодействовать или находиться в режиме беседы, диалога с кем-либо (компьютер), с кем-либо (человек). Оно основано на идеологии сотворчества, сотрудничества учителя и обучающегося.

Мерсер в своем исследовании доказал, что беседа – неотъемлемая часть обучения. В своей работе он выделил 3 типа беседы, в которые зачастую вовлекаются обучающиеся субъекты:

- Беседа-дебаты, в которой существует принципиальное расхождение во мнениях и каждый приходит к своему решению;